

Återinvigning av konstsamlingen

Olle Granath, förre överintendenten för Statens Konstmuseer, återinvigde Thiels hem och konstsamling och höll följande tal den 26 oktober 2013:

Herr Landshövding och styrelseordförande i Thielska Galleriet. Kära Vänner till detta galleri.

Först vill jag vända mig till ledningen för Thielska Galleriet och till dess vänförening och tacka för det förtroende som visats mig genom att be mig hänga upp museets samling. Att genomföra uppgiften har varit en fest. Vill man komma konstverk in på livet finns det ingenting som går upp emot att genomföra en hängning under vilken man avlyssnar det samtal verken för med varandra. Det fina samarbetet med galleriets personal med Onita Wass och Madeleine Parker i spetsen har ökat nöjet liksom den trygga professionalitet som Lars-Olof Pettersson och hans medarbetare utvecklat under hängningsarbetet. Ett varmt tack till Er alla.

Under närmare ett kvarts sekel som museichef Stockholm har jag haft nöjet att ta med mig kollegor från museer runt om i världen liksom utställande, samtida konstnärer till Thielska Galleriet. De överraskade och beundrande reaktionerna har oföränderligt varit de samma. Detta museum är enastående och unikt, inte bara i Sverige utan i Europa. Det finns flera anledningar till att det förhåller sig så. En av dem är "platsens själ". När skaparen av museet Louisiana i Humlebaek, Knud W Jensen, gjorde en sammanfattning av vad som varit viktigt för honom i livet skrev han en bok som han kallade Stedets ånd, "genius loci". Han berättade om platser som påverkat honom och hans konstsyn. Boken slutade med en tillbakablick på det tillfälle då han hittade den övervuxna, hundraåriga trävilla vid stranden av Öresund som fortfarande rymmer de första gallerier man kommer in i när man besöker museet. I framgångssagan och trots den omfattande expansionen var Knud W Jensen noga med att "stedets ånd" icke skulle gå förlorad. En sådan "genius loci" har Thielska Galleriet där Ferdinand Bobergs byggnad och Ernest Thiels konstsamling ingår i en hållfast legering.

Medan vi arbetade med hängningen avled museets mångårige intendent Ulf Linde efter en lång tids sjukdom som han behandlade med en nästan ofattbar humor och med sitt klara intellekt i behåll. För snart fyra decennier sedan kom han som ett yrväder bärandes ett drymartinikrus om halsen till detta hus och förvandlade det snabbt till en konstnärlig och intellektuell tyngdpunkt i samtiden. Härifrån avsände han meddelanden till världen där ute på andra sidan av broarna till Djurgården, meddelanden som inte alltid togs så väl upp av mottagarna, men som det var omöjligt att inte förhålla sig till på ett eller annat sätt. Ulf Linde var unik, precis så unik som han ville vara och så unik som han ansåg att mötet mellan den enskilde betraktaren och konstverket måste vara.

Det unika med Thielska Galleriet lever vidare genom den berättelse som finns på dessa väggar. Man behöver inte vara så gammal som jag för att i sin familj bära med sig minnena från ett Sverige som, på ett par generationer, gick ifrån fattigt bondeland med massiv emigration till en tekniskt avancerad och urbaniserad välfärdsstat. Den historien berättas om och om igen i politiska och sociologiska termer uppbackade av en omfattande statistik. Det som ofta saknas i denna historieskrivning är den känslomässiga delen av historien, vad hände inom de människor som så radikalt fick sina livsmönster och sin yttre miljö förändrade?

Ernest Thiel lämnade efter sig "minnen och anteckningar" som inflytelserika krafter i det svenska samhället förhindrade publiceringen av. Genom Ulf Lindes försorg utkom de 1990. 43 år efter upphovsmannens bortgång. I denna bok, Vara eller synas vara, skriver Thiel: "Vi, de första moderna människorna, blev sjuka av all modernitet och bekvämlighet. Vi tappade bort sammanhanget med natur och årstider, därinne i våra borgerligt ombonade våningar." Iakttagelsen är gjord ur det överklassperspektiv som var Thiels. Med några få ändringar i ordvalet skulle samma iakttagelse kunnat göras av småbrukaren som fått lämna sitt hemman och ställa sig vid löpande bandet i staden. Uppenbarligen förstod Thiel varför han samlade som han gjorde. Han samlade på en berättelse som fortfarande kan hjälpa oss att förstå vilka vi är.

Det har blivit angelägnare än någonsin att kunna möta "den andre". För att möta denne andre måste vi veta vilka vi själva är. En anledning så god som någon att betrakta dessa konstverk.

Svenska Dagbladets rapport från omhängningen i museet, publicerad i gårdagens tidning, påpekade, redan i rubriken, att Thielska valt den mossiga vägen. Ordvalet fick skribenten från JAG Ackes stora målning som hänger på väggen bakom mig. På ramen har Ace skurit in orden: "MOSSA GÖMMER – MENNISKOHJÄRTAT SKAPAR EVINNERLIGT". Vad Ace visste, men uppenbarligen inte Svenska Dagbladets utsände, var att mossa är en synnerligen livaktig biotop från vilken man kan hämta mycken kunskap om naturen. Med de orden ber jag att få överlämna till Er betraktare denna samling hopbragt av en man som ansåg att "konstnär blir aldrig den som gör vad han vill. Konstnär blir den som gör det han måste".

Den mossa som brer ut sig på dessa väggar berättar mycket om den mänskliga naturen.

Tack för Er uppmärksamhet.